

АЛЕКСАНДЪР ГРИН
ПРОИЗШЕСТВИЕ НА УЛИЦА
„КУЧЕШКА“

Превод от руски: Елка Хаджиева, —

chitanka.info

*Прилича на мен и сме еднакви на ръст; а
изглежда половин глава по-висок — мръсникът
му!*

Из старинна комедия

I

Случи се така, че Александър Холц излезе от палатката на цирка и стигна до мястото на срещата половин час преди уговореното. Докато чакаше обекта на своята любов, той изпращаше с поглед всяка фуста, която ситно-ситно пресичаше улицата, и нетърпеливо удряше с бастунчето си дървения бордюр. Чакаше с копнеж и страст, с мрачна увереност, че това е краят. А от време на време, усмихвайки се на миналото, си казваше, че може би всичко ще се подреди от хубаво по-хубаво.

Настъпи вечерта; тясната като процеп улица „Кучешка“ потъваше в облак от златен прах, от немитите прозорци струеше кухненски дим, като разносяше из въздуха мирис на загоряла гозба и мокро пране. По паважа минаваха продавачи на зеленчук и вехтошари, които съобщаваха за присъствието си с пресипнали гласове. От вратата на пивницата току излизаха хора, бавни в движенията си; като стъпеха на улицата, те най-напред търсеха опорна точка, после въздишаха, нахлупваха шапката си колкото се може повече и тръгваха с пресилено твърди крачки, а изразът на лицето им се менеше — ту мрачен, ту блажен.

— Здравей!

Александър Холц трепна с цялото си тяло и се обърна. Тя стоеше пред него в небрежна поза, сякаш се беше спряла мимоходом, за секунда и ей сега щеше да си отиде. Мургавото ѝ подвижно лице, с печален поглед и капризно скършени вежди избягваше очите на Холц; тя разглеждаше минувачите.

— Мила! — напрегнато-ласкаво каза Холц и млъкна. Тя обърна лице към него и в упор, с безразлично движение на очите огледа пъстрата му вратовръзка, шапката с перото и гладко избръснатата леко потреперваща брадичка. Той още се надява на нещо; ще видим.

— Аз... — Холц прошепна нещо и започна да хапе устни. После мушна ръка в джоба си, извади парче афиш и го хвърли. — С ваше

позволение... — Тук ръката му докосна периферията на шапката. —
Значи, между нас всичко е свършено?

— Всичко е свършено — като ехо се обади девойката. — Защо
искахте пак да ме видите?

— Вече... за нищо — с усилие каза Холц. От мъка му се виеше
свят. Направи крачка напред, неочаквано за себе си хвана тънката
презрително-послушна ръка и тутакси я пусна.

— Сбогом — изрече той тежката като камък дума. — Скоро ли
заминавате?

Сега някой друг говореше вместо него, а той слушаше,
парализиран от мъчителен кошмар.

— Утре.

— Вашият чадър е при мен.

— Купих си друг. Сбогом.

Тя бавно му кимна и си тръгна. Бордюрът се оказа по-здрав от
бастунчето на Холц; крехкото рогово изделие се счупи на парчета. Той
съсредоточено гледаше подир отдалечаващата се девойка, но тя нито
веднъж не се обърна. После въглищар с огромен кош скри фигурата ѝ.
Късче от шапката ѝ се мярна зад ъгъла — и край.

II

Александър Холц отвори вратата на най-близката гостилница. Тук беше шумно и многолюдно; полегатите лъчи на слънцето се отразяваха в плътния строй на бутилките и дразнеха очите. Холц седна до една празна маса и викна:

— Гарсон!

Безлично-почтителен човек с непран нагръдник дотича при него и обърса масата. Холц каза:

— Бутилка водка.

Когато му донесоха поръчаното, той си наля чашка, отпи и плю. Очите му мятаха гневни искри, ноздрите му яростно се разширяваха:

— Гарсон! — закрещя Холц. — Не исках вода, по дяволите! Вземете си обратно тази течност, каквато има колкото щещ във всяка водосточна каца, и ми дайте водка! Бързо!

Всички, дори най-флегматичните, наскочаха от местата си и заобиколиха Холц. Смаяният слуга се кълнеше, че в бутилката е имало чиста водка. Сред всеобщото объркване, когато всеки от посетителите отпиваше глътка от водата, за да се убеди, че Холц не лъже, донесоха втора запечатана бутилка. Гостилничарят с обидено и намусено лице на човек, невинно изпаднал в твърде неприятно подозрително положение, извади запушалката сам. Ръцете му трепереха от вълнение, но той внимателно напълни чашата. От гордост не искаше да опитва, но изведнъж, усъмнил се, отпи глътка и плю: в чашата имаше вода.

Холц се развесели и като се подсмиваше тихо, пак настоя да му донесат водка. Вдигна се неимоверен шум. Лицето на гостилничаря, восьчножълто от страх, се обръщаше насам-натам, като че молеше за защита. Едни крещяха, че гостилничарят е мошеник и че трябва да се повика полиция; други с ожесточение твърдяха, че мошеникът е именно Холц. Някои суеверно споменаваха дявола. Малките им мозъци, наплашени от живота, отказваха да дадат обяснение, несвързано с преизподнята.

Запъхтян от горещината и вълнението, гостилничарят каза:

— Извинете... честна дума, умът ми не го побира! Не зная, нищо не зная; оставете ме на спокойствие! Света Богородице! Двайсет години търгувам. Двайсет години!...

Холц стана и тупна шишкото по рамото.

— Драги — каза той, като си слагаше шапката. — Аз нямам никакви претенции. Сигурно бутилките ви са от тюл — обяснимо е защо спиртът изветрява. Прощавайте!

И той излезе, без да се обръща, уверен, че зад него се отварят и затварят изумени зяпнали уста.

III

Разказаното от историка (по думите на когото записах всичко горе- и долуизложено) от момента, в който Холц излиза на улицата, е в противоречие с показанията на месаря. Месарят твърди, че странният млад човек се запътил към фурната и поискал фунт сухари. Историкът, чието име няма да спомена по негова молба, но личност във всеки случай по-почтена от някакъв си месар, се кълне, че той се отбил да купи яйца от старата жена на ъгъла на улица „Кучешка“ и „Пресечката на слепите“. Това противоречие обаче не внася съществена промяна в смисъла на станалото и затова аз се спирам на фурната.

Когато отваряше вратата ѝ, Холц се обърна и видя тълпа. Хора с различни професии, старци, деца и жени се блъскаха зад гърба му, сдържано жестикулираха и сочеха странния човек, орезил гостилничаря. Истериичното любопитство, примесено с тъмния страх от необяснимото, ги караше да тичат по петите му като глутница кучета. Холц се намръщи и вдигна рамене, но веднага гръмко се разсмя. Нека си блъскат главите — това е последното му причудливо забавление.

И като отиде до тезгяха, поиска фунт сладки сухари. Хлебарницата се изпълни с купувачи. Всички с нужда и без нужда искаха едно или друго и любопитно надничаха в строгото каменно лице на Холц. Той сякаш не ги забелязваше.

Сред всеобщото напрежение се чу гласът на продавачката:
— Господине, какво е това?

Блюдото на везните, пълно със сухари до кобилицата, не повдигаше единия фунт. Девојката посегна и със сила дръпна надолу верижката на блюдото — другото блюдо не помръдна, сякаш беше запечатано.

Холц се разсмя и поклати глава, но смехът му прибави последната капка в чашата на страха, обхванал присъстващите. Те побягнаха с блъскане и викове. Хлапетата, притиснати на вратата, пицяха, сякаш ги колежа. Младата продавачка стоеше объркана, изчервила се от страх.

И този път Холц излезе, като хлопна вратата така, че стъклата иззвънтяха. Идеше му да счупи нещо, да смачка, да удари първия срещнат. Залитайки, с бледо възбудено лице, с шапка, килната към ухото, той правеше впечатление на побъркан. За старицата щеше да бъде по-добре да не попада пред очите му. Той взе от нейната табла едно яйце, счупи го и извади от него златна монета. „Ах!“ — извика смаяната жена и викът ѝ беше подхванат от единодушното „Ах!“ на тълпата, задръстила улицата.

Холц веднага се отдръпна и забърка в джоба си. Какво търсеше там?

Присъстващите, които заобиколиха старицата, виеха — едни захласнати от смях, други от безсмислени ругатни. Зрелището беше необикновено. Съсхрените алчни ръце безумно, трескаво чупеха яйце след яйце, съдържанието им течеше по паважа и застиваше сред

прахта на хлъзгави петна. Но в никое друго яйце нямаше злато и беззъбата уста плачливо фъфлеше и сипеше бабешки проклетия; а наоколо, хванали се за коремите, хората стенеха от смях.

Когато стигна до площада, Холц извади от джоба си не нещо друго, а пистолет и преспокойно допря дулото до слепоочието си.

Светлото перо на дамската шапка, изчезнало зад ъгъла, го преследваше. Той натисна спусъка, еквивият звук на изстрела отблъсна вечерната тишина, а на земята падна трупът, топъл и потреперващ.

От живия се държаха на почтително разстояние, към мървия се втурнаха презглава. Нали това е *просто* човек? Нали той *наистина* е умрял? Въпроси и възклицания ехтяха във въздуха. Писмото, намерено в джоба на Холц, се коментираше подробно. Заради една фуста? Тфу! Човекът, който размири цялата улица, човекът, който наивно възхити едни, гневно възмути други, който изпоплаши деца и жени, който вадеше злато от такива места, където изобщо не може да има, този човек да умре заради една фуста?! Ха-ха! Да се чудиш и маеш?!

Надгробните слова над трупа на Холц бяха произнесени още тук, на улицата, от гостилничаря и старицата. Тя с радостно писукане викаше:

— Шарлатанин!

А гостилничарят злъчно и сладко подхвърли:

— Така му се пада!

Хората се разотиваха, хванали под ръка кой жена си, кой любовницата. Надали имаше между тях някой, който в този момент да не обичаше спътничката си и да не стискаше здраво ръката ѝ. Те имаха онова, което умрелият нямаше — своята талия. В очите им той беше безсилен и жалък — какво от това, че бил надарен с някакви особени качества: нали въпреки това е бил нещастен — колко е приятно това, колко е приятно това, колко невъобразимо приятно е това!

Не се съмнявайте — всички се радваха. И както в дървена сграда стъпкваме тлееща клечка кибрит, така те гасяха в себе си мисълта: „А може би... може би му е било необходимо *нещо повече*?“

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.